

O KONUDA HAKLI OLAN İSMET PAŞA'YDI

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 04 Nisan 2017 06:35 -

Tek Parti döneminin hemen bütün uygulamalarına yıllardan beri kin kusan, bu dönemi Türkiye tarihinde kapatılması gereken bir parantez olarak görenler, şu başkanlık rejimi tartışmaları başladığından beri önce "Acaba söylesem mi?" tereddüdü içinde Atatürk'ün bir yönünü örnek göstermeye başladılar. Tayyip Erdoğan'a "Tek adam olmak istiyor" eleştirini yöneltenlere "Atatürk de tam adam değil miydi?" diye cevap vermeye başladılar. Atatürk tek adam olduğuna göre Tayyip Erdoğan neden tek adam olmasındı? 1925-1950 arasında Türkiye tek parti tarafından yönetildiyse bundan sonra tek parti rejimine dönmenin ne sakıncası olabilirdi? Erdoğan en sonunda, istediğini başbakan yapmak, istemediğini bu görevden atmak, daha doğrusu başbakanlık makamını ortadan kaldırmak için Atatürk'ün 1937'de İsmet İnönü'yü başbakanlıktan azlediğini örnek verdi.

ATATÜRK-ERDOĞAN KARŞILAŞTIRMASI

Atatürk'ün tek adam olduğunda hiç kuşku yoktur. Fakat Erdoğan'la onun tek adamlığı arasında şöyle bir fark vardır ki Atatürk rejimi Türkiye'yi çağdaşlaşmayı hedeflemişken Erdoğan ülkenin üzerine bir ortaçağ örtüsü çekmek istiyor.

Şöyle bir fark daha var: Atatürk, kullandığı yetkileri anayasadan almıyordu. 1924'te kabul edilen anayasa parlamenter bir sistemi öngörüyordu. Bu nedenle 1946'da çok partili hayata o anayasa ile girilmişti ve 1924 anayasası 1960'a kadar yürürlükte kaldı. Erdoğan ise bugün fiilen kullandığı ama henüz anayasada yazmayan yetkilerin anayasaya yazdırmak istiyor.

Muhalefet Atatürk'ün tek adamlığı ve 1937'de Atatürk-İnönü anlaşmazlığında kimin haklı olduğu konusunda doğru-dürüst bir cevap geliştiremedi. Atatürk'ün tek adam olmadığı gibi havada kalan sözler bile söylendi.

İsmet İnönü, Atatürk'e son derece bağlı, onun emirlerinden çıkmayan, Atatürk'ün de güvendiği bir kişiydi. 1925'te kısa bir dönem sayılmazsa 1923'ten 1937'e kadar başbakanlıkta tutuldu. Hepsi atama ile gelmiş olmalarına rağmen tek parti kadroları arasında görüş ayrılıkları yok değildi. Bu ayrılıkların temeli uygulanacak ekonomik sistemle ilgilidir. Devletçilerin başını İsmet Paşa çekerken özel teşebbüslerin başını İş Bankası Genel Müdürü ve İktisat Bakanı Celal Bayar çekiyordu. Zorunlu devletçilik döneminin başında olmakla birlikte Atatürk'ün de özel girişimden yana olduğu biliniyor. Bunu kendisi banka, çitlikler ve fabrika kurarak da göstermiştir. İnönü ile Atatürk arasında daha önceki yıllarda başka bazı konularda görüş ayrılığı da oldu fakat son anlaşmazlık, Orman Çiftliğindeki bira fabrikasının İstanbul'daki Bomonti bira fabrikasına karşı korunması yolunda Atatürk'ün isteklerinden kaynaklandığı yazıla gelmektedir. İnönü bu konularda kararının Hükümet tarafından alınması gerektiğini söyleyince Atatürk, yetkinin kendisinde olduğunu söylemiş, "Ben sizin mühürçübaşınız mıyım?" demiştir. Bunun üzerine İnönü "Memleket sofradan idare ediliyor" diyebilmiştir.

ERDOĞAN BALTAYI TAŞA VURDU

Atatürk'ün İsmet Paşa'yı azletmesine sebep olan konu, daha doğrusu bardağı taşıran damla budur. Yerine, hem Dersim'deki askerî harekâtı tamamlayacak, hem de Atatürk'ün diğer isteklerini yerine getirecek Celal Bayar atanmıştır.

Bu konuda İsmet Paşa'nın haklı olduğunu tarihin seyri doğrulamıştır. İnönü'nün haklı olduğunu konuyu bilenler herhalde teslim ediyorlardı fakat açık muhalefet mümkün olmuyordu. Fakat Atatürk'ün ölümünün ertesi günü Meclis oybirliği ile İnönü'yü cumhurbaşkanı seçerek itibarını iade ettiler.

Atatürk ve İnönü dönemleri hakkında hangi görüşte olursak olalım, tarihsel gerçeklerden sapmamak gerekir. İnönü, iktidarın şamar oğlanı değildir. Verdiği örnekle Atatürk'ün yanına geçmiş gibi davranan Erdoğan, konuyu bilenler karşısında baltayı taşla vurmuştur. (2 Nisan 2017)

O KONUDA HAKLI OLAN İSMET PAŞA'YDI

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 04 Nisan 2017 06:35 -
